

TONEEL VOOR SCHOLIEREN

American Drama Group Europe op tournee in Nederland

Een in München gevestigd internationaal theatergezelschap verzorgt toneelvoorstellingen in het Frans en het Engels voor scholieren in zo veel mogelijk landen ter wereld. De tweede tournee door Nederland werd begin oktober afgesloten in Breda. Hoe werkt dat, toneel voor scholieren?

Het verhaal van ADG Europe begint in 1978 in München toen de Amerikaan Grantly Marshall de eerste Engelstalige toneelstukken organiseerde voor de universiteit in die stad. Dat was een dermate groot succes dat zijn werk zich uitbreidde naar andere theaters in München en andere steden in Duitsland.

Op dit moment moet ADG gezien worden als een productiebedrijf voor klassieke toneelstukken in het Engels en het Frans en vanaf 2020 ook in het Spaans. Om door scholieren goed te kunnen worden begrepen, wordt een stuk eerst bewerkt, dan wordt een regie uitgedacht en worden native speakers als acteurs bij de rollen gezocht. Dit proces kan wel twee jaar duren. Omdat hier sprake is van een klein, reizend theater, is een onderdeel van de bewerking ook dat de acteurs meerdere rollen moeten spelen. Zo heeft *Notre Dame de Paris* drie acteurs en twee actrices voor 18 personages. De vierde man is de decorbouwer en licht- en geluidsman, tevens chauffeur van de bus. Tijdens de voorbereiding hebben twee groepen van vijf acteurs gerepeteerd, zodat ze later in wisselende samenstelling kunnen spelen. De productieafdeling onderzoekt vervolgens de mogelijkheid om tournees vast te leggen in verschillende landen. In Nederland is dat gebeurd tijdens het Congres Frans van 2017, via de Nieuwsbrief Frans en

door rechtstreeks aanschrijven van scholieren.

Het stuk zoals dat in Breda werd opgevoerd, was bedoeld voor leerlingen van de hoogste klassen van havo en vwo. In het seizoen 2019–2020 wil ADG een tournee doen met *Monsieur Ibrahim et les fleurs du Coran* van Eric-Emmanuel Schmitt. Daarvan kan dan een ‘makkelijke’ en een ‘moeilijke’ versie worden gespeeld, zodat ook leerlingen met minder kennis van het Frans het stuk kunnen zien. Bij die makkelijke versie worden dan ook nog workshops aangeboden.

De acteurs en de productieleidster ervaren het spelen in Nederland als verfrissend. De scholen hebben de zaken goed voorbereid en georganiseerd. De leerlingen gedragen zich, mede door die voorbereiding, geweldig. De steden waar men naartoe moet, liggen dicht bij elkaar, zodat er, incidenteel, ook tweemaal op een dag kan worden opgetreden. En niet onbelangrijk is ook dat de bus na de laatste voorstelling maar vijf à zes uur hoeft te rijden om de acteurs weer in Parijs af te zetten.

Theater op school

Na een organisatorische en onderwijskundige fusie tussen Markenhage, Michaël College en Orion Lyceum en een nieuwbouw in 2017 werd in Breda de Campus opgericht – een prachtig gebouw waarin drie scholen huizen met drie verschillende onderwijsvisies. Federica Parise, internationaal productieleidster van ADG Europe, en Lilian Kremers, docente Frans op de Campus, ontmoetten elkaar vorig jaar en gingen begin dit jaar een samenwerkingsverband aan. Kremers zag, net als haar collega-docente Engels, de

mogelijkheid om ‘echt’ Frans- en Engelstalig theater in huis te halen. In oktober 2018 was dat *Notre Dame de Paris* van Victor Hugo en op 30 januari 2019 *Romeo and Juliet* van William Shakespeare. ADG Europe heeft het theater van de Campus als thuisbasis gekozen voor een jaarlijks of tweejaarlijks terugkerend theaterfestival bestemd voor de eigen leerlingen van de Campus en andere middelbare scholieren uit Breda en omstreken. De voorstelling *Monsieur Ibrahim et les fleurs du Coran* staat inmiddels al geprogrammeerd in het schooltheater voor het schooljaar 2019–2020.

Om de leerlingen voldoende profijt te laten halen uit het kijken naar deze toneelstukken is een degelijke voorbereiding nodig. Kremers deed jaren geleden onderzoek naar het leesgedrag van jongeren op Markenhage en liet zich daarbij onder andere inspireren door de verschillende leesniveaus van Theo Witte (2008) en de interpretatie daarvan voor de vreemde talen van Paulien Hommersom-Schreuder (2010). Haar leerlingen krijgen, voorafgaand aan de opvoering, deels door ADG aangeleverde verwerkingsopdrachten. Die bestaan uit een *fiche de lecture* en vakoverstijgende opdrachten met als onderwerpen: literatuur, kostuumontwerp, decorontwerp, architectuur en schrijven in de vreemde taal. Bij de talige opdrachten komen vragen aan de orde over de boodschap van dit toneelstuk: komen er thema’s in voor die in het heden ook nog actueel zijn? Bij *Notre Dame de Paris* is dit zeker het geval nu de kranten vol staan met artikelen over #metoo en misbruik in de kerk, maar ook het belang van het uiterlijk, zoals nu benadrukt op soci-

Foto: Frank Claessen

ale media. Kremers is van mening dat klassieke literaire werken voor leerlingen pas tot leven komen, wanneer je de thematiek naar het heden haalt en waar mogelijk visualiseert. Jongeren van nu lijken alleen tijd te hebben voor het onderhouden van sociale contacten, sporten, shoppen, gamen, en soms huiswerk maken. Tijd voor lezen lijkt niet meer te bestaan, dat is bij voorbaat saai en niet leuk – tenzij we de sociale media en literatuur weten te verbinden en de thema’s van literaire klassiekers naar het heden brengen door vergelijking met de actualiteit van onze hedendaagse maatschappij. Pas dan spreekt het tot de verbeelding en kun je de leerlingen prikkelen om weer eens een boek in de hand te nemen.

Naast de voorbereiding van de leerlingen op het toneelstuk heb je als organiserende school ook van doen met de uitvoering op de dag zelf. ADG raadt aan om een theater te zoeken waarin je je eigen leerlingen zet samen met leerlingen van omliggende scholen die je voor

het bezoek laat betalen. Want het kost natuurlijk wel geld. Tijdens een tournee zoals in de herfst van 2018 rekent ADG toch wel op ongeveer 250 toeschouwers die tien euro per persoon betalen. En dan is het praktisch als je je eigen theater in de school hebt en goede contacten met omringende scholen hebt. Een andere manier om de kosten te drukken is een beroep doen op subsidies die door sommige gemeenten beschikbaar worden gesteld.

Notre Dame de Paris

Het toneelstuk *Notre Dame de Paris*, zoals uitgevoerd op de Campus, is indrukwekkend. Het decor bestaat uit drie ingenieuze constructies van steiger materiaal, die, doordat ze op wielen staan, in verschillende posities kunnen worden gezet, waarmee ze samen de ene keer een kathedraal en de andere keer een aantal huizen aan een plein kunnen weergeven. De verschillende scènes worden aan elkaar gepraat door als *gargouilles* verklede acteurs die in de torens van de kathedraal

bewegen. Uit luidsprekers klinkt, waar nodig, klokkengelui of zigeunermuziek. De acteurs begeven zich in het begin ook tussen het publiek, waardoor de toeschouwers nog meer bij het stuk betrokken worden.

Voor veel scholieren is het de eerste keer dat ze een echt toneelstuk zien en dan ook nog in een andere taal. Heel wat anders dan Netflix. Ze leven bij bepaalde fragmenten hoorbaar mee en uit het applaus aan het eind blijkt hun waardering voor een uitvoering van anderhalf uur zonder pauze. En dan is er, direct daarna nog de mogelijkheid voor een meet-and-greet en kunnen docenten en leerlingen in het Frans vragen stellen aan de acteurs. Kortom, een onvergetelijke ervaring. ■

Frank Claessen

LITERATUUR
Hommersom-Schreuder, P. (2010). Literatuuronderwijs in de vreemde talen. *Levende Talen Magazine*, 97(3), 24–28.
Witte, T. (2008). *Het oog van de meester*. Delft: Eburon.